

Sport: hoeksteen van de Amerikaanse samenleving

Sjoerd van Tiel

Sports Museum Of America, 26 Broadway, New York, NY 10004
www.sportsmuseum.com

Na afloop van het honkbal-seizoen 2008 worden de imposante stadions van de twee rivaliserende Major League honkbalteams van New York gesloopt. Zowel de Yankees (Yankee Stadium [1923] - The Bronx) als de Mets (Shea Stadium [1964] - Queens) betrekken in het voorjaar nieuwe stadions. Beide blijven gevestigd op de bestaande locatie. Terwijl de bouwwerkzaamheden zich voltrekken direct naast de bestaande arena's, vinden de kitscherige maquettes van de oude stadions gretig aftrek onder de fans. Amerikanen onderhouden een sterk emotionele band met hun favoriete club en met de historie van de thuisbasis.

In het jaar dat deze twee sporttempels van de Amerikaanse volkssport nummer 1 in New York aan de slopershamer ten prooi zullen vallen, opent voor het eerst in de Verenigde Staten een eregalerij voor alle Amerikaanse sporten zijn deuren, het Sports Museum of America. En dat, niet toevallig, op een steenworp afstand van de grootste bouwplaats van het Financial District van Manhattan: Ground Zero. De Verenigde Staten kennen voor zeer veel sporten en sportclubs de zogenaamde Halls of Fame, die behoren tot de favoriete bestemmingen voor een gezinsuitje tijdens de vakantie. Een museum voor de rijke sportgeschiedenis van de Verenigde Staten in den brede bestond nog niet.

En ook voor dit initiatief van de New Yorkse zakenman Philip Schwalb kwamen, zoals bij zoveel Amerikaanse 'successtories', markt en mythe samen. Graag en met succes (terug te lezen in de talloze persuitingen rond-

om de opening van het museum) debiteert Schwalb, oprichter en Chief Executive Officer, de ontstaansgeschiedenis van zijn op commerciële leest geschoeide sportmuseum aan 26 Broadway. "Op mijn 39e verjaardag bezocht ik het Naismith Memorial Basketball Hall of Fame in Springfield, Massachusetts en kwam er misschien 50 bezoekers tegen". Schwalb merkte op dat al deze Halls of Fame van de Amerikaanse volkssporten zich in onooglijke provinciestadjes bevonden: "Basketball in Springfield, honkbal is in Cooperstown, N.Y. en football in Canton, Ohio." Zonder dat we de bezoekersaantallen van Madame Tussaud aan 42nd Street direct benaderen moet er toch een markt zijn voor een all-American Sports Museum, zo mijmerde Schwalb op die 10e september 2001. De aanslagen op de WTC-torens een dag later versterkten, aldus de persberichten van het museum zelf, de overtuiging van Schwalb dat zijn missie in Manhattan wel moest slagen. Het moest zijn bijdrage worden aan herstel van het zelfvertrouwen van de New Yorkers. En als je een droom hebt in New York, dan...

Zijn overtuiging wist Schwalb over te brengen op Bill

Bradley, oud-basketballer voor de New York Knicks (1969-1977: gem. 12,4 punten per wedstrijd), die inmiddels een carrière als senator voor de Republikeinse partij achter de rug had (1978-1996). De oud-topsporter erkende de kansen voor een sportmuseum in New York. Samen wisten Schwalb en Bradley na zo'n zes jaar lobbyen de benodigde 90 miljoen dollar bij elkaar te brengen; 53 miljoen uit Liberty Bonds, staatsobligatielingen gericht op het herstel van het door de 9/11-aanslagen zwaar getroffen Financial District, en de rest uit bijdragen van privé-investeerders. Met dit startkapitaal was het mogelijk een toplocatie te betrekken in het door 9/11 getroffen Financial District van Manhattan, nabij Wall Street, Battery Park en Ground Zero. Ze vonden een ruime etage in het voormalige Standard Oil Building, al ligt de entree van het museum niet echt aan Broadway, maar om de hoek aan de wat minder tot de verbeelding sprekende Beaver Street. Een toplocatie zorgt echter niet per definitie voor topbezoekersaantallen. Schwalb rekent op een miljoen bezoekers per jaar. Met 46 miljoen toeristen per jaar en 20 miljoen inwoners in een straal van zo'n dikke 100 kilometer moet dat haalbaar zijn, zo berekende hij.

Op de dag in juni dat ik het Sports Museum of America bezocht (toegegeven, het was maandag, geen echte museumdag), overtrof het aantal personeelsleden bij verre de bezoekers. Gevolg van de overmatige personeelsbezetting is dat je je als bezoeker nogal 'bekeken'

voelt door het personeel, meest jongeren in keurige poloshirts, die zich verveeld met elkaar onderhouden via hun walkie-talkie. Dat mag een bezoek niet in de weg staan, maar de strenge controle daagde mij wel uit, in combinatie met het zeer dwingende fotografeerverbod, om uit de heup wat kiekjes te schieten.

Het museum is ingedeeld in een aantal thematische verzamelingen, die gegroepeerd zijn rond de grote traditionele publiekssporten in de Verenigde Staten: honkbal, basketball, football en ijshockey en de modernere favorieten golf en NASCAR-racing. Verder zijn er themazalen over de Olympische Spelen en fancultuur. Het meest overtuigend zijn de zalen die zijn gewijd aan thema's die onlosmakelijk verbonden lijken met de Amerikaanse sportbeleving, onder de motto's Breaking Barriers en Dreaming Big. Waar de sporttakspecifieke zalen niet veel meer bieden dan, overigens fraai vormgegeven en uitgelichte sportmemorabilia en on-demand-videobeelden, raken deze toonzalen en het 180-graden cinematheater met Dolby Surround-geluid de geest van sport in de Nieuwe Wereld. Sport draait om het realiseren van de American Dream en is daarmee, veel sterker dan in Europa, een essentieel onderdeel geworden van de nationale populaire cultuur. Waar in de oude wereld sport en cultuur nog grotendeels gescheiden werelden zijn, is sport in de Verenigde Staten een volledig erkende bouwsteen van de nationale identiteit en daarmee van de populaire cultuur. De

verwevenheid van de iconen van sport en cultuur is daarvoor maatgevend. Denk alleen maar aan de relaties van Marilyn Monroe met Joe DiMaggio, zangeres Sheryl Crow met Lance Armstrong en deze zomer de flirt van Madonna met de populaire honkballer Alex "A-Rod" Rodriguez.

De verwevenheid van sport met de nationale identiteit blijkt het sterkst in de themazaal Dreaming Big, waar zichtbaar wordt gemaakt hoe kansarme kinderen met een droom, met een flinke dosis wilskracht en zelfdiscipline en uiteraard (be)geleid door ambitieuze ouders, hun droom kunnen waarmaken en de absolute top kunnen bereiken. Hier worden de verhalen verteld van de zwarte gezusters Williams die leerden tennissen in de achterbuurten van Los

Angeles of van honkballer Lou Gehrig, die als kind van arme Duitse immigranten opgroeide om door te dringen in het Major League Baseball, waarin hij voor de New York Yankees een recordaantal wedstrijden speelde, tot hij op 37-jarige leeftijd overleed aan een ongeneeslijke ziekte.

Deze dramatische verhalen worden in grove pennestreken geschetst en met unieke sportattributen en beeldmateriaal ondersteund. Aan de inrichting is veel aandacht besteed en er wordt gebruik gemaakt van touchscreens met beeld- en geluidsmaterialen over de hoogte- en dieptepunten uit de Amerikaanse sportgeschiedenis. Zo kunnen we beelden zien van bokser Joe Louis in gevecht met nazi-lieveling Max Schmeling in 1936. We zien Jesse Owens op de Spelen van dat jaar Adolf Hitler tarten en Mary Decker struikelen over de blote voeten van Zola Budd in 1984. Verder zien we de Amerikaanse basketballers nipt en controversieel verliezen van de Sovjet-Russen in 1972, maar herleven we ook zeges van basketballer Michael 'Air' Jordan, autoracer Mario Andretti en de schaatsprestaties van Bonnie Blair. Leidraad is steeds de wil van de sporter om zijn of haar American Dream te realiseren en, zo lijken de conservatoren van het museum uit te dragen, de unieke Amerikaanse identiteit en cultuur te versterken. En dat is ook precies wat mij op een gegeven moment ging tegenstaan in dit museum. De verhalen zijn allemaal te gepolijst en teveel successtories. Zelfs de verliezers die getoond worden, waren winnaars die in de weg werden gezeten door onsportieve tegenstanders (Mary Decker, 1984) of dwalende arbiters (Basketballers, 1972). Alles is prachtig uitgevoerd en uitgelicht en de interactieve elementen zijn goed gekozen, maar het beeld ontstaat dat sport alleen maar draait om de winnaars en dat deze winnaars zonder uitzondering Amerikanen zijn die uit het juiste morele hout gesneden zijn. Voorzien van een grote wil om te winnen en een Amerikaans sportshirt of -tricot om de welgevormde schouders.

De controversiële kanten van sport blijven vrijwel buiten beschouwing. Slechts oppervlakkig gaat het over de vaak intense verwevenheid van de Amerikaanse sport en politiek, zeker in het tijdperk van de koude oorlog. En er is maar zeer beperkte aandacht voor de invloed van de rassensegregatie op de ontwikkeling van de Amerikaanse publiekssporten in de eerste zestig jaar

van de vorige eeuw. Niets ook over doping, dus geen woord over de omstreden jonge dood van atlete Florence Griffith of over de structurele gebruik van anabolen en andere spierversterkers door top-honkballers als Barry Bonds. Geen expliciete aandacht tot slot voor de enorme impact die commercie en de massamedia hebben gehad op de transformatie tot de ultieme vorm van entertainment, die topsport in de Amerikaanse samenleving is geworden.

Bij het verlaten van het museum had ik hetzelfde gevoel dat ik vorig jaar had bij het verlaten van het Liberace Museum in Las Vegas: prachtige vormgeving en veel glitter en glamour, maar je bent niets wijzer geworden over de (vermeende, krachtig ontkende en tegelijkertijd geëxploiteerde) homoseksualiteit van de charmante showpianist en de worsteling die hij daarmee zijn hele leven heeft gevoerd. Controverses worden in de Amerikaanse commerciële musea vanzelfsprekend in de gangkast bewaard. Zij zijn immers niet bevorderlijk voor de bezoekersaantallen en de omzet. Eindoordeel: ondanks deze bedenkingen toch een 'must-see' voor de bezoeker van Manhattan, door veel en mooi beeldmateriaal en attributen, van versleten baseball bats tot aan het al bijna verteerde lycra turnpakje van de frêle Mary Lou Retton, die op Spelen van 1984 tegen alle verwachtingen in de individuele meerkamp won. Maar ook door de aanwezigheid van veel 'doe-dingen': van het zelf inspreken van sportcommentaar, het besturen van een NASCAR-raceauto tot het incasseren van een hockey puck vanachter een keepersmasker. Tot slot zijn de on-demand-technieken voor videomateriaal, quizen en statistieken zeer smaakvol en consequent toegepast. En als afsluiting biedt het museum een zeer compleet overzicht van alle sportspecifieke Halls of Fame die de VS rijk is, met informatie over de aldaar beschikbare collecties en meeneemfolders voor de belangstellende.

De toegangsprijzen van het Sports Museum of America zijn tot slot schandalig: \$ 27 voor een volwassene en \$ 20 voor een kind van boven de 4 jaar. Bijna het dubbele van de toegang van het Museum of Modern Art of het American Museum of Natural History. Dat uitje voor de familie kan in deze tijd van recessie in de VS nog een dure dag worden. Mijn goedkope eurodollars gaf ik er echter graag aan uit.